

אוניברסיטת בר-אילן - המרכז העולמי לזהות יהודית
המרכז לחברה, תרבות וחינוך במורשת יהדות ספרד
ע"ש אהרן ורחל דהאן

תוכניות מוסיקליות בתרבות ואמנות של יהודי ספרד והמזרח

המשרד לקליטת עלייה
האגף לקליטה בתעסוקה
יחידת עולי קווקז

ארגון
הג'וינט
היהודי ישראלי

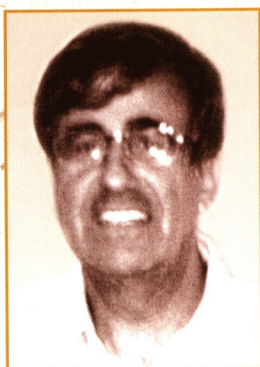
המרכז
לקליטת
אמנים עולים

משרד המדע,
התרבות והספורט
מנהל תרבות
משרד החינוך,
גף תרבות
ואמנות בשכונות

מר שמעון אוחיון מנהל מרכז דהאן

מטרת הפרוייקטים המוסיקליים של מרכז דהאן, היא העמקת המודעות של הציבור הישראלי בכלל, ושל בני הנוער בפרט, לעושר התרבותי והמוסיקלי של הקהילות הספרדיות, והרחבת ההכרה בערכן המיוחד והמגוון של המסורות המוסיקליות של העדות השונות בארץ. הכרה זו צריכה להוביל לקידוב הלבבות, ולאחדות וסובלנות בין בני הקהילות השונות בארץ. זהו היעד העיקרי של המרכז לתרבות חברה וחינוך במורשת יהדות ספרד ע"ש אהרן ורחל דהאן הפועל במסגרת המרכז העולמי לזהות יהודית שבאוניברסיטת בר-אילן.

ד"ר ולדימיר שבריוב מחבר ומנהל הפרוייקטים

הפרוייקטים המוגשים כאן, עוסקים בחינוך ובאומנות של המוסיקה המזרחית, ממנה יקו מידב הקהילות היהודיות בארץ. ארבעה מתוך חמשת המוצגים האלה, מהווים חידוש אומנותי הן בישראל והן בעולם. ביכולתם להעניק הזדמנות להתפתחות תרבותית של הקהילות השונות המרכיבות את העם בישראל ולשמש מופת של שיתוף פעולה בין העדות.

בית הספר למוסיקה שורשית

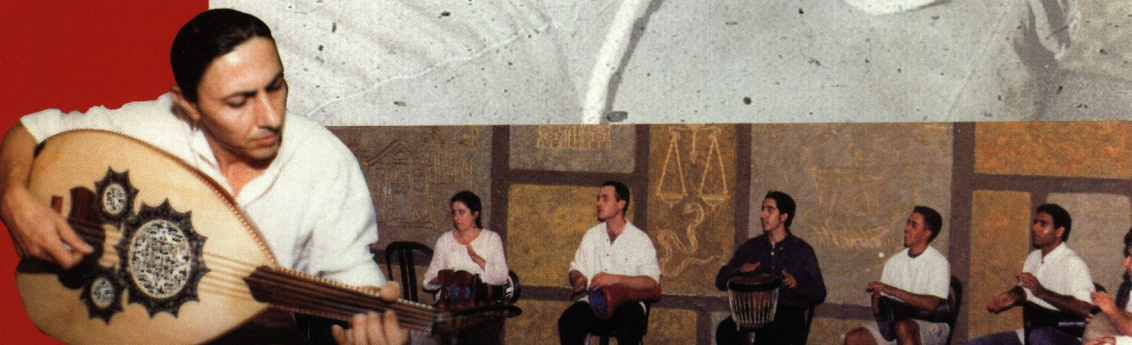
בית-הספר למוסיקה שורשית הוקם בשנת 1996 על בסיס פרויקט של המחלקה למוסיקה באוניברסיטת בר-אילן, בשיתוף עם המועצה לחינוך לתרבות ואומנות בשכונות של משרד החינוך.

בית ספר זה עונה לדרישות של החברה הישראלית, לקדם ולפתח את התרבות המוסיקלית של העדות המזרחיות; לשם כך, כבר מתחילת פעילותו, הציבו לעצמם מייסדיו את המטרה להכשיר סטודנטים גם לשירה ולנגינה, אבל במיוחד להודאת המוסיקה המזרחית.

בבית-הספר לומדים לנגן בכלים אלה: עוד, טמבור, דובב, סנטור, נאי, דודוק, זודנה, דרבוקה, דוידה, דאף ועוד. בנוסף לזה נלמדים תולדות המוסיקה המזרחית, זימרה בסגנון הפרסי והתורכי, לאדינו וערבית, וכן נגינה בהרכבים על פי המסורות הערביות, הפרסיות והבוכארייות, האנדלוסיות ועוד.

הלימודים כוללים שיעורים קבוצתיים (תיאוריה, נגינה במגוון הרכבים) וכן שיעורים פרטניים (זמרה ונגינה). במשך 6 שנות קיומו של בית-הספר, קרוב ל-320 תלמידים סיימו בהצלחה את הלימודים.

בין מורי ביה"ס נמנים מוסיקאים ידועים בארץ ובעלי רמת ידע וביצוע גבוהים.

פרוייקט 'דיואן' למוסיקה מן המזרח

הדיואן הינו פרוייקט חינוכי אומנותי השואף לקדם ולחשוף את הילדים ובני הנוער הישראלי לאומנות המוסיקלית המסורתית של קהילות יהודי ספרד, ועל ידי כך לשלב מוסיקה זו בתרבות ישראל.

התוכנית כוללת הקניית ידע תיאורטי מקיף אודות ההיסטוריה של המוסיקה המזרחית ותרבותה, יחד עם ההכשרה המעשית בנגינה על כלים אותנטיים, סולפג'ו, אנסמבל ועבודה מול אומנים ידועים ומומחים מהארץ ומחו"ל.

תרומתה וייחודה של התוכנית באה לידי ביטוי בהגברת המודעות של בני נוער כלפי העושר המוסיקלי והתרבותי של הקהילות הספרדיות. התוצאה היא קירוב הלבבות והגברת הסובלנות בין הקהילות היהודיות השונות, והכרה הדדית של מסורות מוסיקליות שונות ומגוונות.

פרוייקט זה החל בחודש אלול תשס"א במס' מקומות בארץ כמו: פרדס חנה, חולון, פתח תקוה, יבנה, תל-אביב, שדרות, חדרה, יד חרף, גבעת אולגה. בכל המקומות הללו מתקיימת פעילות מוסיקלית המקנה למשתתפים ידע תיאורטי ומעשי (לימוד נגינה) במוסיקה מארצות המזרח.

בשנת הלימודים תשס"ב במסגרת הפרוייקט, נפתח בבית דני, שבשכונת התקווה בדרום ת"א, הקונסרבטוריון הראשון למוסיקה מן המזרח.

הפרוייקט נערך בשיתוף עם המשרד לקליטת עלייה וגוינט ישראל. המורים המלמדים בפרוייקט, הם בוגרי בית הספר למוסיקה שורשית, ובעלי תעודת הוראה מטעם בית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר-אילן.

קורס לתעודת הוראה

בשנת הלימודים תש"ס נפתח קורס לתעודת הוראה, בשיתוף עם בית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר-אילן, במוסיקה מזרחית ומערבית לבעלי תואר אקדמי (רובם עולים חדשים).

בין נושאי הלימוד, נמנית המוסיקה השורשית לסוגיה הרבים, והדרכים להוראתה.

בוגרי הקורס, הם היחידים שמשוגלים לעסוק בו זמנית במוסיקה אירופאית כמו במוסיקה מזרחית.

עם תום שנות הלימודים תש"ס, תשס"א ותשס"ב סיימו את הקורס 53 מורים. רובם עובדים בהצלחה בכל רחבי הארץ בבתי-ספר, במתנ"סים, במרכזים לתרבות, בקונסרבטוריונים ועוד. בתקופה האחרונה גברו הדרישות לבוגרי הקורס במערכת הלימודים של החינוך המיוחד.

התזמורת המזרחית

לראשונה בישראל,
הוקמה בשנת
הלימודים תש"ס,
תזמורת שמנגנת רק
בכלים קלאסיים
מזרחיים, תחת
שדביטו של המנצח
פרופ' שלמה טחלוב.

אשה במזרח אשה נמזרת:
זומי בסיפורה של היהודיה הנמזרת
ימים בביעי-חמישי, כ-כ-ג באדר תשס"ב (9-7 במרץ 2002)
תזמורת המזרחית, מנהל חברה שני, המרכז לזמר המזרחי, תל אביב

בתזמורת חברים
בוגדים ותלמידים של
בית הספר למוסיקה
שודשית ושל התוכנית
לתעודת הוראה.

תזמורת מיוחדת זו משלבת את מרב
המסורות המוסיקליות: הפרסית,
התורכית, האנדלוסית ושל מרכז אסיה.

התזמורת מופיעה בקונצרטים, במסגרת פסטיבלים שונים, בכנסים מדעיים בינלאומיים המתקיימים באוניברסיטת בר-אילן, ובכנסים אחרים.

פעילות התזמורת מבטאת בצורה יפה גישה פלורליסטית וסובלנות תרבותית.

מפת הגבולות של המסורות המוסקליות המזרחיות

- מסורת מרכז אסיאתית
- מסורת פלסט-אורית
- מסורת תורכית
- מסורת ערבית
- מסורת אנדלוסית (צפון אפריקה)

